

5. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс культурології: навч. посіб. / Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Погорілий Д.Є. — К.: Центр навчальної літератури. — 2006. — 368 с.

6. Сніца Т.Є. Міжкультурна комунікація як суспільний феномен. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. — 2014. — Випуск III. — С. 146–153.

7. Грушевицкая Т.Г., Попков В.Д., Садохин А.П. Основы межкультурной коммуникации: [учебн. для вузов / под ред. А. П. Садохина]. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. — 352 с.

8. Почепцов Г.Г. Теория коммуникации / Г. Г. Почепцов. — М.: Рефл-Бук; К.: Ваклер, 2001. — 656 с.

Мачуський В.В.

старший викладач

кафедри іноземних мов Юридичного інституту

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ ЮРИДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

***Анотація.** У статті розглядаються актуальні аспекти формування компетенцій міжкультурної комунікації у студентів-юристів ВНЗ у процесі вивчення ними іноземних мов. Аналізується поняття міжкультурної комунікації. Охарактеризовано особливості професійної підготовки майбутніх юристів, у контексті міжкультурної комунікації.*

***Ключові слова:** міжкультурна комунікація, компетенція, міжкультурне спілкування, полікультурний простір, фахівці юристи, вищі навчальні заклади, студенти*

***Abstract.** The article deals with the actual aspects of forming the competences of intercultural communication among university law students in the process of studying them in foreign languages. The concept of intercultural communication is analyzed. The peculiarities of future lawyers' professional training in the context of intercultural communication are described.*

Постановка проблеми. В умовах інтеграції України до ЄС особливого значення набуває спілкування між носіями різних мов і різних культур. Зростання глобалізаційних змін, поширення міжнародних контактів, інтернаціоналізація українського суспільства загалом, об'єктивно викликає зміни характеру міжкультурного спілкування, що передбачає поглиблення ділових і дружніх контактів із представниками інших держав, а відтак і сприяє актуалізації вивчення іноземної мови студентами юридичних спеціальностей через призму міжкультурної комунікації.

Аналіз останніх публікацій. Підвищений науковий інтерес до різних аспектів міжкультурної комунікації і компетентності виявляли як вітчизняні, так і зарубіжні дослідники у галузі соціології, культурології, психології, лінгвістики, філософії та освіти. Попередні дослідження здійснювались в наступних напрямках: формування соціокультурної компетентності (О. Бирюк, І. Закір'янова, Д. Іщенко, С. Шукліна та ін.); формування комунікативної компетентності (С. Зенкевич,

Л. Мітіна, Ю. Пассов, Л. Романишина, З. Підручна та ін.); формування професійної компетентності (Л. Зеленська, Л. Карпова, Н. Кузьміна, Н. Лобанова, А. Маркова та ін.); формування окремих аспектів професійної іншомовної компетентності (Л. Апатова, В. Баркасі, О. Волченко, Н. Гез, А. Гордєєва, В. Калінін, Б. Ліхобабін, С. Ніколаєва, О. Овчарук, О. Пінська, Є. Рослякова, В. Ріверс, В. Редько, В. Кейблз, Ф. Вінгард та ін.); дослідження рівнів готовності до професійної діяльності (А. Алексюк, В. Борисов, К. Дурай-Новакова, А. Капська, В. Рибалка, С. Сисоєва та ін.); використання інформаційних технологій у навчальному процесі (Т. Гуменникова, Н. Єлухіна, Л. Карташова, С. Нальотов, О. Трофимов, та ін.).

Виклад основного матеріалу. Міжкультурна комунікація — це соціальний феномен, сутність якого полягає у конструктивній чи деструктивній взаємодії між представниками різних культур (національних та етнічних), субкультурами в межах чітко визначеного просторово-часового континууму. У центрі міжкультурних взаємодій перебуває людина як носій загальнолюдських універсали і культурних особливостей. Ця людина діє й взаємодіє з іншими на основі цих універсали і особливостей у великій кількості контекстів спілкування [1, с. 140].

У процесі навчання студенти юристи мають оволодіти уміннями виступати в ролі посередника між представниками своєї та іншомовної культур, визначати причини порушення міжкультурної комунікації й ефективно усувати непорозуміння й конфліктні ситуації, що були зумовлені міжкультурними відмінностями. Одним із завдань професійної підготовки майбутніх юристів має стати вивчення міжкультурних відмінностей, що дає змогу чіткіше усвідомлювати особливості своєї культури, більш ефективно взаємодіяти з представниками іншої культури.

Своєрідним типом міжкультурної комунікації у контексті діалогу культур є викладання англійської мови, де культурна взаємодія представників різних лінгвокультурних спільнот може бути як безпосередньою (прямі контакти), так і опосередкованою (робота з текстом, твором як абстрактною моделлю іншої культури), може будуватися також на внутрішньому діалогові свідомості і мислення людини з уявним світом та іншими людьми (наприклад, ідентифікація себе з образами художніх творів).

У контексті міжкультурної комунікації, іноземна мова розглядається деякими дослідниками як інструмент полікультурного розвитку особистості тих, хто навчається, або як засіб, який забезпечує людині її інтеграцію до нового суспільства, до нової суспільної ситуації [2, с. 51].

У сучасному глобалізованому світі англійська мова відома як *lingua franca*, оскільки виконує об'єднавчу комунікативну функцію, зокрема у сфері науки, техніки та освіти, що дає можливість науковцям, дослідникам та студентам долучатися до останніх світових наукових здобутків, обміну інформацією та участі у міжнародних подіях (фахових конференціях, конгресах, семінарах, програмах обміну тощо). Володіння англійською мовою є передумовою успішного науково-дослідного та освітнього процесів [3, с. 8].

Введення елементів культури в процес викладання іноземної мови є необхідною потребою сьогодення, оскільки усвідомлення та відокремлення ознак відмінностей різних культур, толерантне ставлення до цих відмінностей стимулює лінгвістичний, когнітивний та соціальний розвиток студентів [4, с. 29].

Саме тому, вивчення іноземної мови у вищих закладах освіти набуває культурологічного сенсу, оскільки майбутній фахівець нового типу, який володіє іноземною мовою, має здійснювати професійну діяльність на міжнародному рівні, пристосовуватись до нового засобу спілкування, пізнавати іншу культуру та осмислювати власні етнокультурні першоджерела, швидко адаптуючись у полікультурному просторі та виявляючи толерантне ставлення до чужої мови та культури [5, с. 35].

Сучасні вимоги до професійної підготовки конкурентоздатних спеціалістів, у тому числі і в галузі юриспруденції мають враховувати рекомендації Ради Європи, у яких чітко окреслюється завдання формування плюралінгвальної та плюракультурної компетенції студентів. Оволодіння іноземною мовою передбачає залучення до іншої культури, до оволодіння новим соціокультурним змістом [6, с. 120].

Володіння іноземними мовами надає фахівцям з юриспруденції значні переваги у здійсненні професійної діяльності; певний рівень міжкультурної комунікації дозволяє зробити юридичний аналіз міжнародних ринків, здійснити юридичне дослідження, вести ділові переговори без участі перекладача, приймати оптимальні рішення у професійній сфері, враховуючи різні аспекти співробітництва із закордонними партнерами тощо.

Практика міжкультурної комунікації в юридичній сфері довела, що сучасному фахівцю необхідно не тільки досконало володіти мовою ділового партнера, але й знати культурні особливості його країни, менталітет і традиції носіїв іншої культури. Незнання цих складників унеможливорює повноцінне спілкування, а іноді зводить нанівець усі зусилля людей, які виходять на міжнародний рівень юридичного співробітництва [7].

Висновки. Таким чином, всебічне оволодіння іноземною мовою через призму міжкультурної комунікації майбутніми юристами сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українських фахівців у Європі і відповідатиме міжнародним вимогам щодо основних професійних компетенцій сучасного фахівця юриста.

Література

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. — Київ: Видавничий центр «Академія». — 2004. — С. 342.
2. Комарницкая В.А. Содержание обучения иностранному языку студентов неязыковых специальностей в контексте поликультурности. Матеріали І Міжнар. наук.-практ. конференції «Стандарти мовної освіти в аспекті інтеркультурної комунікації». — Мелітополь: МВП ЗІЕІТ, 2009. — 111 с.
3. Бордюк Л.В. Англomовна наукова комунікація в університетській освіті України. Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасного ВНЗ

[Електронний ресурс]: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ (21 березня 2017 р.). — К.: КНЕУ, 2017. — 415 с.

4. Oliynyk T.I. Raising cross-cultural awareness through English language teaching // Іноземні мови. — 2008. — №4. — С. 29-32.

5. Юдіна О.В. Система вправ для навчання майбутніх менеджерів міжкультурного спілкування німецькою мовою // Іноземні мови. — 2009. — №2. — С. 35–39.

6. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. Council of Cultural Cooperation Education Committee. Modern Languages Division, Strasbourg. — Cambridge: Cambridge University Press, 2001. — 260 p.

7. Хребтова В. Інтерактивні технології полікультурного виховання студентів юридичних спеціальностей засобами іноземних мов. http://library.udpu.org.ua/library_files/zbirnuk_nayk_praz/2013/2013_1_43.pdf

Мельник Г.М.

старший викладач

кафедри іноземних мов і міжкультурної комунікації

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

АКТУАЛЬНІСТЬ НАВЧАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ

Анотація. У статті обґрунтовується актуальність навчання міжкультурної комунікації іноземною мовою майбутніх фахівців у галузі міжнародної економіки та бізнесу. Проаналізовано методологічні підходи та принципи навчання міжкультурної комунікації іноземною мовою. Розглянуто переваги та проблеми, які при цьому виникають. Запропоновано ряд педагогічно-методичних умов для ефективного навчання міжкультурної комунікації іноземною мовою майбутніх фахівців у галузі міжнародної економіки та бізнесу.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, міжкультурна компетентність, діалог культур, ділове мовне середовище, педагогічно-методичні умови.

Abstract. The article substantiates the relevance of foreign language cross-cultural communication teaching for future specialists in the field of international economics and business. The methodological approaches and principles of foreign language cross-cultural communication teaching are analyzed. The advantages and problems arising herewith have been considered. A number of pedagogical and methodical conditions for effective foreign language cross-cultural communication teaching for future specialists in the field of international economics and business are offered.

Key words: cross-cultural communication, cross-cultural competence, intercultural dialogue, business language environment, pedagogical and methodical conditions.

Викликані глобалізацією суспільства реалії сучасності розширюють рамки міжнародної співпраці. У таких умовах важливо не допустити того, щоб різномаяття мов і культур стало бар'єром для діалогу між представниками різних лінгвосоціумів в багатчислених областях політики, економіки, науки та культури, де «учасники беруть участь в активному, скоординованому, взаємовигідному процесі побудови відносин» [1, с. 31], а перетворити «цю розмаїтість з перешкоди